

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. An etiam detur species expressa Dei, seu an Beati Deum videndo
forment verbum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

connaturalissimè producti: at verò species ex essentia sua est vicaria objecti, sicque ejusvices supplet; unde influxus in visionem, primariò spectat ad objectum, ad speciem verò tantum secundariò.

XIV. Deus in hac vita ad cognitionem sui concurrere per speciem,

Objicies septimò: Deus in hac vita ad cognitionem sui concurrat per speciem, ergo & in patria. Video nonnullos tacite insinuantes, negari posse antecedens concedique Deum per seipsum, non per speciem, etiam hinc ad imperfectam sui cognitionem concurrere. Sed quicquid sit de hoc, dico, inter scientiam, quam nos hic, & beati in celo habent de Deo, seu cognitionem viae & patriae, apertam esse disparitatem; haec enim, cum clara sit, & intuitiva, immediata sit oportet, & facie ad faciem, sicque à Deo, nullo interposito, procedere: illa verò, cum sit obscura, & abstractiva, non immediate habetur, sed per species alienas, seu à rebus creatis collectas, juxta illud Apostoli ad Romanos 1. vers. 20. *Invisibilia Dei, per ea quae facta sunt, intellectus conspiciuntur.*

XV. Aliud est de cognitione intuitiva de Angelo, & de Deo.

Objicies octavò: Angelus, ut docet S. Thomas quaest. 8. de Verit. art. 7. alium Angelum intimè sibi praesentem, connaturalius per speciem cognoscit, quam per substantiam cogniti, ergo idem est de Deo. Negatur tamen consequentia. Disparitas est, cum enim Angelus, alteri intimè praesens, subducere se possit pro libito, cogeretur hic, quoties voluerit, visionem interrumpere: Unde connaturalius est, ut eum videat per speciem, ut constantius videat, nec ad alterius arbitrium cogatur ab illius visione cessare.

SECTIO TERTIA.

An etiam detur species expressa Dei, seu, an Beati Deum videndo, forment verbum.

I. Per speciem expressam non intelligitur idolum aliquod, seu similitudo objectiva.

Per speciem expressam, ut in Philosophia latius dixi Disp. 22. de Anima, sect. 8. non intelligitur imago rei, & similitudo quaedam objectiva, seu idolum, ut aliqui vocant, ab intellectu efformatum, per quod prius visum, percipimus in eo objectum: tum ob alias rationes, quas ibidem attuli, tum maxime, quia hoc modo Deus à beatis non videretur immediate, & intuitivè, sed tantum mediare, cum proximè & immediate solum videatur idolum illud, & in eo prius viso, immediate cognoscatur Deus.

II. Quid sit species expressa.

Species itaque expressa, ut loco proximè citato ostendi, est qualitas quaedam intentionalis, ab intellectu producta, per quam representamus objectum, quaeque rem, de qua cogitamus, nobis exprimit, vocaturque verbum mentis, utpote per quod, sicut per verba externa aliis foris, ita nobis intus loquimur. In praesenti ergo quaerimus, utrum beati Deum per hujusmodi verbum, seu speciem expressam, actum scilicet intellectus, luminis gloriae adminiculo elicatum, Deum videant.

III. Prima sententia negat Deum videri per speciem expressam.

Prima sententia est negativa: quae proinde asserit, nullum in Dei visione à beatis formari verbum, seu actum intellectus. Ita Henricus quodl. 3. q. 1. & quodl. 4. q. 8. Cajet. 1. p. q. 27. a. 1. Zumel hic, a. 2. Navarete contrav. 34. §. 3. Ferrara l. 1. cont. Gen. cap. 53. §. Quinta est. & Capreolus in 4. dist. 49. q. 5. a. 3. utrumque defendunt problematicè. Ex nostris, speciem Dei expressam negat Amicus hic, disp. 9. sect. 3.

IV.

Secunda, communior inter Theologos sententia,

affirmat beatos Deum per speciem expressam intueri, sicque in ejus visione formare verbum, internam scilicet qualitatem, seu actum intellectus, per quem clarè cum sibi representant: ita Scotus in 4. d. 49. q. 2. a. 3. cum suis idem docet Sotus in 4. d. 49. q. 2. a. 3. Molina hic, q. 12. a. 2. disp. 1. Suarez l. 2. de Attributis, cap. 11. Vasquez 1. parte, d. 38. c. 2. Granada hic, tract. 5. d. 1. lect. num. 4. Fasolus 1. p. q. 12. a. 2. dub. 3. Tanner. hic, disp. 2. q. 6. dub. 2. n. 7. Arriaga 1. p. d. 8. sect. 3. num. 26. & recentiores communiter.

Secundà astruit speciem Dei expressam.

V.

Mens S. Thomae hac in parte, nonnullis videtur dubia, utriusque sententiae auctoribus de more eum ad se pertrahere conantibus. Unde Ferrara num. 3. citatus, ait, juxta mentem S. Thomae, utramque partem defendi probabiliter posse. Longè tamen probabilius est, S. Doctorem in Beatis speciem expressam admisisse: qua de causa Capreolus citatus, unus ex praecipuis S. Thomae discipulis, quamvis ipse magis in eam partem propendat, ut neget Beatos elicere verbum mentis, & speciem expressam, ait nihilominus S. Thomam eam admittere. Hinc S. Doctor infra, q. 27. a. 1. Corpore, sic loquitur: *Quicumque, inquit, intelligit, ex hoc ipso quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quod est conceptio rei intellecta, ex vi intellectiva proveniens, &c. quam quidem conceptionem vox significat, & dicitur verbum cordis, significatum verbo vocis.* Ubi cum universum loquatur, frustra Cajetanus, Ferrara, Torres, & alii contendunt intelligi eum debere de intellectu tantum naturali, & cognitione viatorum. Nec obstant verba illa S. Thomae 3. cont. Gentes, cap. 5. initio, ubi sic habet: *Oportet, si Dei essentia videatur, quod per ipsammet essentiam Divinam intellectus ipsam videat, ut sic in tali visione, Divina Essentia sit, & quod videtur, & quo videtur.* Haec, inquam, non obstant: primò enim, inquit Ferrara ibidem, S. Doctor his verbis solum intendit, actum non videri Deum per speciem impressam, sed per se immediate visionem illam efficere, Secundò dici potest, S. Thomam hoc loco tantum excludere idolum illud, seu objectum prius cognitum, sed velle ut Deus immediate & efficiat, & terminet visionem. De mente S. Thomae quaedam adjiciuntur infra, num. 13.

Mens S. Thomae circa speciem expressam Dei.

S. Thomas lib. 3. contra Gentes, c. 34.

VI.

Dicendum itaque, Beatos per speciem expressam, seu formando verbum, Deum videre: ita Auctores num. 4. citati. Probatur primò ex S. Augustino lib. 15. de Trinit. c. 16. ubi expressè docet, Beatos Deum videndo, formare verbum: *Illud quoque, inquit, sciendum est, quod etiam, cum similes ei erimus, quando videbimus eum sicuti est, tunc quidem verbum nostrum non erit falsum, quia neque mentimur, neque falleremur.* Pro qua etiam sententia facit dictum illud S. Anselmi in Monolog. c. 31. ubi omnem omnino cognitionem docet esse similitudinem objecti: *Quaecumque, inquit, rem mens, seu per corporis imaginationem, seu per rationem cupit veraciter cogitare, ejus utique similitudinem, quantum valet, in ipsa sua cogitatione conatur exprimere, quod quanto verius facit, tanto rem ipsam verius cogitat.*

Beati Deum videns per speciem expressam.

S. Augustinus.

S. Anselmus

VII.

Ratio est primò; Beati enim Deum videndo, veram & realem actionem exercent, ergo dari debet terminus aliquis realis ab hac actione productus; est enim implicatio in terminis, dari actionem sine termino, cum actio sit via ad terminum, & ipsum fieri illius, planè autem repugnat via, & ad nullum terminum, & fieri, nullius fieri, ut ostendi Disp. 22. de Anima, sect. 1. sed actionis intellectus terminus est qualitas quaedam intentionalis representativa objecti, nec enim ob aliud videntur

Implicat actio physica sine termino

suam exierit intellectus, nisi ut objectum aliquod percipiat; ergo terminus per hanc intellectus operationem productus, est representatio, seu similitudo objecti; hanc autem vocamus speciem expressam, & verbum mentis, ergo.

VIII. Actio intentionalis est ipsa species expressa.

Dices: Actio quidem physica requirit terminum, non tamen actio merè intentionalis, seu grammaticalis, ut aiunt; hujus enim munus est representare, non efficere, estque reipsa qualitas, non actio. Contra primò: si namque admittatur hujusmodi qualitas, cujus munus sit representare Deum, eumque intellectui beati reddere intentionaliter presentem, habeo intentum, hæc siquidem, ut proximè dixi, est species expressa; hujus quippe munus aliud non est, quam representare objectum, illudque reddere presentem intellectui. Contra secundò: hæc qualitas, seu actio intentionalis verè & physice producitur, cum non sit à se, ergo illic reperitur vera & physica actio, ergo habere debet terminum, sicque redit prius argumentum.

IX. Beati Deum videre nequeunt per creatam visionem Dei.

Probatur secundò: Beati vident Deum, ergo habere in se debeat rationem aliquam, seu entitatem, per quam illum videant; hæc autem esse nequit ipsa visio increata, seu essentia Dei, per hanc enim, cum sit quid intellectui beatorum extrinsecum, vitaliter operari non possunt, ergo id per quod Deum vident, est accidens aliquod creatum; hoc autem nihil aliud esse potest quam verbum, seu similitudo aliqua, per quam Deum representant, hoc verò accidens vocamus speciem expressam.

X. Nihil vetat, aliquid creatum esse intentionalem similitudinem Dei.

Objicies primò, non posse aliquid creatum representare Deum ut est in se, seu esse illius similitudinem; Deus quippe est actus purus, omne autem creatum habet admixtam potentialitatem; Deus est infinitus, res autem creata, limitata omnes, & imperfecta; ergo visio beata, creatura cum sit, non potest esse similitudo, seu expressio Dei ut est in se. Respondetur, ad similitudinem intentionalem alicujus rei, non requiri, ut sit æqualitas in ratione entis, sed tantum in ratione representationis, quæ entitativè potest esse multò imperfectior re quam representat. Quamvis ergo visio beata non sit actus purus, nec infinita, potest nihilominus esse representatio actus puri, & rei infinite; sicut in naturalibus actus intellectus, qui est accidens, representat substantiam, etiam clarè, & ut est in se; unus enim Angelus alium, & res cæteras creatas videt intuitivè.

XI. Corpus spiritum representare nequit, potest tamen intellectus Deum.

Objicies secundò: Multò major est distantia & improporatio inter visionem, seu creaturam & Deum quam inter corpus & spiritum; sed corpus, seu quid corporeum nequit esse similitudo, & representatio rei spiritualis; ergo nec visio creata, representatio Dei, seu substantiæ increatae. Hæc objectio soluta est supra, Disp. 10. sect. 3. n. 5. & sect. 5. 6. & septimâ.

XII. Species expressa non obstat, quo minus Deus videatur immediatè.

Objicies tertio: Si Deus videatur per speciem, non videbitur immediatè, sed in verbo illo, seu similitudine quam sibi quis format. Negatur tamen sequela; non enim videtur Deus per speciem expressam, tanquam per aliquid prius visum, sed visio, seu species, est ipsa ratio formalis per quam beati in Deum tendunt, eumque sibi representant. Sic unio non impedit quo minus duo extrema uniantur immediatè, & sic de aliis; tunc enim censentur aliqua uniri immediatè, quando nihil mediat, quod non sit ipsa ratio formalis uniendo. Eodem itaque modo, videtur aliquid immediatè, quando nihil mediat nisi ipsa ratio videndi.

XIII. Quid sit, aliqua duo uniri immediatè.

XIII.

Objiciunt aliqui quare S. Thomam. Sed de mente S. Doctoris dictum est supra, numero quin-

to. Quando ergo hic q. 12. a. 2. corp. negat Deum videri posse per speciem creatam, solum negare videtur, cerni cum per speciem seu similitudinem tenentem se ex parte objecti, per quam scilicet tanquam per aliquid prius visum tendat intellectus in Deum.

Quædam de mente S. Thomæ circa speciem Dei expressam.

SECTIO QUARTA.

Sine possibilis species impressa Dei.

DIXIMUS supra, sect. 1. & secundâ, Deum de facto per speciem impressam non videri, sed immediatè eum per suam substantiam ad visionem sui concurrere. Hic ergo querimus, an saltem possibilis sit hujusmodi species, quæ loco Dei, illius visionem objectivè producat.

I. An quæ de facto non datur species impressa, sit saltem possibilis.

Qua in re, ad vitandum quæstionem de nomine, notandum, ut in Philosophia observavi, querere nos in presenti, sine possibilis qualitas aliqua impressa, seu inhærens animæ, quæ loco Dei, jam per modum objecti ad claram sui visionem concurrentis, eandem visionem producat. Si enim quis hujusmodi qualitatem admittat, neget autem esse speciem, quòd scilicet in eo situs sit speciei impressæ conceptus, ut sit vicaria objecti, ita nimirum, ut suppleat ejus defectum, quasi concurrere non possit, & propterea neget dari speciem impressam Dei, cum Deus sit semper potens concurrere, rem concedit, litigat de nomine.

II. Status presentis contrarius.

Prima itaque sententia negat speciem impressam Dei esse possibilem. Ita Henricus quodlib. 3. q. 1. Durandus in 4. d. 49. q. 2. Solus in 4. d. 49. q. 2. a. 3. Capreolus ibid. q. 5. a. 1. Ferraraz 3. cont. Gent. cap. 49. Cajet. 1. p. q. 12. a. 2. Zumel 1. p. q. 12. a. 2. d. 3. Bannez ibid. d. 2. Arrubal 1. p. d. 16. cap. 4. Salas tract. 2. disp. 5. sect. 3. num. 33. Granado 1. p. tract. 4. d. 5. sect. 3. n. 10. & alii.

Quidam quæstionem faciunt de nomine.

Secunda sententia asserit, speciem impressam Dei esse possibilem: ita Richardus in 3. d. 14. a. 1. q. 3. Scotus cum suis in 4. d. 49. q. 11. Molina 1. p. q. 12. a. 2. d. 1. Valq. 1. p. d. 38. & 43. Suarez, d. 30. Metaph. sect. 11. & lib. 2. de Attrib. negat: cap. 13. Valentia 1. p. q. 12. p. 2. Becanus de visione, cap. 9. concl. 2. Eric hic, d. 40. cap. præcipuè 8. Falolus 1. p. q. 12. a. 2. dub. 10. Hurtado d. 12. de Anima, sect. 2. Oviedo Controv. 13. de Anima, p. 6. & alii communiter.

III. Negant aliqui, possibilem esse speciem impressam Dei.

Probatur hæc sententia primò refutatione rationum, quæ pro contrariâ asserri solent. Arguunt ergo nonnulli primò: Res superioris ordinis cognosci nequit per speciem ordinis inferioris, cum species in eodem gradu immaterialitatis esse debeat eum objecto; ergo implicat hujusmodi species impressa Dei. Resp. negando antecedens, & constat apertè contrarium in specie expressa, qua tum Deus, tum Angelus ab anima vel Angelo conspiciuntur. Negant aliqui consequenter speciem expressam, sed horum opinionem latè impugnavi totâ sectione præcedente. Alias etiam asserunt rationes, ad quas in Philosophia, disp. 17. de Anima similiter respondi.

IV. Afferunt, speciem impressam Dei esse possibilem.

Existimo itaque cum auctoribus secundæ sententiæ, speciem Dei impressam esse possibilem. Hanc conclusionem fusè probavi Disp. 17. de Anima, proximè citatâ, quòd Lectorem remitto. Quod & de aliis Quæstionibus Theologicis in Philosophia discussis faciam, ne actum agam, & idem denuo inutilitèr repetam.

V. Argumenta contra speciem impressam Dei futuram.

VI. Possibilis est species impressa Dei.